

הפטרות תשעה באב ושבת נחמו

הרב ד"ר אהרן אדלר

1. ירמיהו פרק ט פסוק טז - יז

(טז) כה אמר ה' צב-אות התבוננו וקראו למקוננות ותבואינה ואל החכמות שלחו ותבואנה: (יז) ותמהרנה ותשנה עלינו נהי ותרדנה עינינו דמעה ועפעפינו יזלו מים:

2. שמות פרשת כי תשא פרק לד פסוק א - ז

(א) ויאמר ה' אל משה פסל לך שני לוחות אבנים כראשונים וכתבתי על הלוחות את הדברים אשר היו על הלוחות הראשונים אשר שברת:

(ד) ויפסל שני לוחות אבנים כראשונים וישכם משה בבקר ויעל אל הר סיני כאשר צוה ה' אתו ויקח בידו שני לוחות אבנים: (ה) וירד ה' בענן ויתיצב עמו שם ויקרא בשם ה': (ו) ויעבר ה' על פניו ויקרא ה' ה' א-ל רחום וחנון ארך אפים ורב חסד ואמת: (ז) נצר חסד לאלפים נשא עון ופשע וחטאה ונקה לא ינקה פקד עון אבות על בנים ועל בנים בנים על שלשים ועל רבעים:

3. ישעיהו פרק נה פסוק ו - ז, ישעיהו פרק נו פסוק ז - ח

(ו) דרשו ה' בהמצאו קראהו בהיותו קרוב: (ז) יעזב רשע דרכו ואיש און מחשבתי וישב אל ה' וירחמהו ואל אלהינו כי ירבה לסלוח:.....
(ז) והביאותים אל הר קדשי ושמחתים בבית תפילתי עולתיהם וזבחייהם לרצון על מזבחי כי ביתי בית תפלה יקרא לכל העמים: (ח) נאם ה' א-להים מקבץ נדחי ישראל עוד אקבץ עליו לנקבציו:

4. דברים פרק א

(יב) איכה אשא לבדי טרחכם ומשאכם וריבכם:

5. ישעיהו פרק א

(כא) איכה היתה לזונה קריה נאמנה מלאתי משפט צדק ילין בה ועתה מרצחים: (כב) כספך היה לסיגים סבאך מהול במים: (כג) שריך סוררים וחברי גנבים כלו אהב שחד ורדף שלמנים ותום לא ישפטו וריב אלמנה לא יבוא אליהם:

6. איכה פרק א

(א) איכה ישבה בדד העיר רבתי עם היתה כאלמנה רבתי בגוים שרתי במדינות היתה למס: (ב) בכו תבכה בלילה ודמעתה על לחיה אין לה מנחם מפל אהביה כל רעה בגדו בה היו לה לאיבים:

7. ילקוט שמעוני ישעיהו רמז שפט

משל למטרונא שהיו לה שלשה שושבנין אחד ראה אותה בשלוחה, ואחד ראה אותה בניוולה, ואחד ראה אותה בפחזותה - כך "משה" ראה את ישראל בשלוחה ואמר איכה אשא לבדי. "ישעיהו" ראה אותן בפחזותן, ואמר איכה היתה לזונה. "ירמיהו" ראה אותם בניוולן, ואמר איכה ישבה בדד:

8. תלמוד בבלי מסכת יומא דף ט עמוד ב

מקדש ראשון מפני מה חרב? מפני שלשה דברים שהיו בו: עבודה זרה, וגלוי עריות, ושפיכות דמים..... אבל מקדש שני, שהיו עוסקין בתורה ובמצות וגמילות חסדים מפני מה חרב? מפני שהיתה בו שנאת חנם. ללמדך ששקולה שנאת חנם כנגד שלש עבירות: עבודה זרה, גלוי עריות, ושפיכות דמים.

9. רמב"ם הלכות תעניות פרק ה , הלכה ט

זו היא מדת כל העם שאינן יכולין לסבול יתר מדאי, אבל חסידים הראשונים כך היתה מדתן, ערב תשעה באב היו מביאין לו לאדם לבדו פת חרבה במלח ושורה במים ויושב בין תנור וכירים ואוכלה ושותה עליה קיתון של מים בדאגה ובשממון ובכיה כמי שמתו מוטל לפניו, וכזה ראוי לחכמים לעשות או קרוב מזה, ומימינו לא אכלנו ערב תשעה באב תבשיל אפילו תבשיל של עדשים אלא אם כן היה בשבת.

10. ירמיהו פרק ט

(יא) מי האיש החכם ויבן את זאת ואשר דבר פי ה' אליו ויגדה על מה אבדה הארץ נצתה כמדבר מבלי עבר: (יב) ויאמר ה' על עזבם את תורתי אשר נתתי לפניהם ולא שמעו בקולי ולא הלכו בה: (יג) וילכו אחרי שררות לבם ואחרי הבעלים אשר למדום אבותם:

11. תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף פה עמוד א- עמוד ב

אמר רב יהודה אמר רב: מאי דכתיב מי האיש החכם ויבן את זאת ואשר דבר פי ה' אליו ויגדה על מה אבדה הארץ, דבר זה אמרו חכמים ולא פירשוהו, אמרו נביאים ולא פירשוהו, עד שפירשו הקדוש ברוך הוא בעצמו. שנאמר ויאמר ה' על עזבם את תורתי אשר נתתי לפניהם. אמר רב יהודה אמר רב: שלא ברכו בתורה תחילה.

12. מצודת דוד ירמיהו פרק ט פסוק יא

ויגידה - ויגיד מדעתו בעבור מה אבדה הארץ ונעשה שממה כמדבר מבלי מי עובר שמה ר"ל מהו הדבר העיקרי בדבר החורבן וכאומר אין מי בהם יגיד זאת:

13. מלבי"ם ירמיהו פרק ט פסוק יא

על מה אבדה הארץ. השאלה הוא על אבדת הארץ ושממותה עד שדומה שאבדה מן הישוב לגמרי, כי הגם שענש ה' את ישראל בעבור עונותיהם, לא היה ראוי שתאבד הארץ לגמרי עד שלא תהיה ראויה לישוב כלל, שזה מורה שקצף עליהם קצף עולם ואין להם תקוה עוד לשוב אל ארצם כשייטיבו מעשיהם, וכמ"ש (דברים כט, כא - כג) וראו את מכות הארץ וכו' גפרית ומלח שריפה כל ארצה וכו' ואמרו על מה עשה ה' ככה לארץ הזאת, וז"ש על מה נצתה כמדבר עד שאינה ראויה לישוב כלל?

14. תלמוד ירושלמי (ונציה) מסכת חגיגה פרק א דף עו טור ג/ה"ז

תני ר"ש בן יוחי אם ראית עיירות שנתלשו ממקומן בארץ ישראל דע שלא החזיקו בשכר סופרי' ומשני' מה טעמ' על מה אבדה הארץ נצתה כמדבר מבלי יושב ויאמר יי' על עזבם את תורת רבי יודן נשייא שלח לרבי חייה ולרבי אסי ולרבי אמי למיעבור בקרייתא דארעא דישראל למתקנ' לון ספרין ומתניינין עלון אחד אתר ולא אשכחון לא ספר ולא מתניין אמרין לון אייתון לן נטורי קרתא אייתון לון סנטורי קרתא אמרון לון אילין אינן נטורי קרתא לית אילין אלא חרובי קרתא אמרין לון ומאן אינן נטורי קרתא אמר לון ספרייא ומתנייניא...

15. רמב"ם הלכות גזלה ואבדה פרק יג הלכה א

המוצא אבדה שהוא חייב להחזירה חייב להכריז עליה ולהודיעה ולומר מי שאבד לו א מין פלוני יבוא ויתן סימניו ויטול, אפילו היתה שוה פרוטה בעת המציאה והוזהר חייב להכריז עליה, ואבן גבוהה היתה חוץ לירושלם שעליה היו מכריזין.

16. ילקוט שמעוני ישעיהו רמז תמה

נחמו נחמו עמי, נחמו עליונים, נחמו תחתונים, נחמו חיים, נחמו מתים, נחמו בעולם הזה, נחמו לעולם הבא, נחמו על עשרת השבטים נחמו על שבט יהודה ובנימין. לפי שכתוב שתי בכיות בכה תבכה על בית ראשון ועל בית שני לכך נחמו נחמו עמי